

สำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรม ฝรั่งเศสในประเทศไทย

นาถพร กาญจนปิณยวงศ์¹ อาทิตย์ วงษ์สง่า² และมารุต หายทะเล^{3*}

¹ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประเทศไทย

Surveying Knowledge Landscape of the French Linguistics, French Translation, French Language Teaching and French Literature in Thailand

Natthaporn Kanjanapinyowong¹, Arthit Wongsanga² and Marut Hantaley^{3*}

¹ Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Thailand

² Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

³ Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History :

Received 3 April 2025

Revised 24 May 2025

Accepted 5 June 2025

คำสำคัญ :

ภูมิทัศน์แห่งความรู้
การสังเคราะห์งานวิจัย
สถานภาพการวิจัย
ภาษาฝรั่งเศส

Keywords :

Knowledge landscape
Research synthesis
Research status
French language

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2565 2) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัยของประเทศไทย ผ่านการเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารที่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการของประเทศฝรั่งเศส สำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการพัฒนางานวิจัยในประเทศไทยต่อไป และ 3) เพื่อสร้างคลังข้อมูลเกี่ยวกับภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสของประเทศไทย และเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ในประเทศไทย งานวิจัยในประเทศไทยที่นำมาสังเคราะห์ คือ บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ จำนวน 217 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าสาขาการวิจัยที่พบจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) สาขาการสอนภาษาฝรั่งเศส 2) สาขา วรรณกรรมฝรั่งเศส 3) สาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส และ 4) สาขาการ

* Corresponding author

E-mail address: marut.ha@go.buu.ac.th

แปลภาษาฝรั่งเศส เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลาเดียวกันในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศส จำนวน 567 เรื่อง พบว่าจุดแข็งของผลงานวิจัยในประเทศไทยเป็น “งานวิจัยที่สอดคล้องกับพื้นที่” มากกว่างานวิจัยด้านทฤษฎี ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นช่องว่างทางองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนางานวิจัยในประเทศไทย ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดงานวิจัยในอนาคตให้สอดคล้องกับแนวโน้มของสากล ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในมิติต่าง ๆ อย่างครอบคลุมมากขึ้น และตอบสนองต่อการผลักดันผลงานทางวิชาการประเทศไทยให้มีศักยภาพสู่ระดับนานาชาติ

Abstract

This research aimed (1) to survey the knowledge landscape in the fields of French linguistics, French translation, French language teaching, and French literature in Thailand during the period 2013–2022; (2) to analyze the strengths and weaknesses of research conducted in Thailand through a comparative study with research published in academically recognized journals in France, in order to provide guidelines for future research development in Thailand; and (3) to establish and publicly disseminate a database on the knowledge landscape of French linguistics, French translation, French language teaching, and French literature in Thailand, which will contribute to the advancement and promotion of humanities research in the country. The study synthesized 217 research articles and theses produced in Thailand. The findings revealed the following ranking of research areas by frequency: (1) French language teaching, (2) French literature, (3) French linguistics, and (4) French translation. When compared to 567 research articles published in academic journals in France during the same period, it was found that a key strength of research in Thailand lies in its “context-based” approach, rather than in theoretical frameworks. The study highlights gaps in knowledge and suggests directions for research development in Thailand, with the aim of aligning with global academic trends, promoting a more comprehensive study of the French language across various dimensions, and enhancing the international visibility and competitiveness of Thai academic research.

1. บทนำ

การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสปรากฏอย่างเป็นทางการครั้งแรกในโรงเรียนของประเทศไทยใน พ.ศ. 2428 ณ โรงเรียนอัสสัมชัญ ซึ่งมีบาทหลวงเอมิล ออกุส กอลมเบต์ ชาวฝรั่งเศสเป็นผู้ก่อตั้ง และใช้ภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน (โรงเรียนอัสสัมชัญ, ม.ป.ป.) ครั้นต่อมา ภาษาฝรั่งเศสเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในการศึกษาระดับมัธยม เนื่องจากใน พ.ศ. 2456 กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ) ได้ประกาศใช้หลักสูตรหลวง ซึ่งนับเป็นโครงการศึกษาใหม่ กล่าวคือ เปลี่ยนมูลศึกษาเป็นประถมศึกษา สามัญและประถมศึกษาวิสามัญ รวม 5 ปี ส่วนระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนกลาง 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี รวม 8 ปี โดยเนื้อหาวิชาในระดับมัธยมนี้ กำหนดให้เลือกเรียนภาษาอังกฤษ และ เลือกภาษาฝรั่งเศส หรือ เยอรมัน เพิ่มอีกภาษาหนึ่งในมัธยมกลางและมัธยมปลาย (รัชช ปุณโณทก, 2538) จากนั้นใน พ.ศ. 2460 ได้มีการเปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยขึ้นอย่างเป็นทางการครั้งแรก (คณิศร์ จันทรสุริยา, 2542) ในสังกัดคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมา เมื่อการสอนภาษาฝรั่งเศสขยายไปยังมหาวิทยาลัยแห่งอื่น ๆ ในประเทศ จึงทำให้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลด้านภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศส อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ รายงานการวิจัยเรื่อง *สถานภาพการศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสในประเทศไทย : บรรณนิทัศน์สังเขป ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึง พ.ศ. 2526* (อนงค์นาฏ เกกิงวิทย์, 2531) รายงานการวิจัยเรื่อง *สถานภาพการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย : บรรณนิทัศน์สังเขป ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึง พ.ศ. 2526* (วารุณี ปัทมะสังข์, 2534) รายงานการวิจัยเรื่อง *สถานภาพเอกสารด้านฝรั่งเศส-ไทยศึกษาในประเทศไทยจนถึง พ.ศ. 2536* (กรรณิกา จรรย์แสง และคณะ, 2545) การศึกษาสภาพการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2545 – 2555) (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2556) การสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยในรอบทศวรรษของสาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ปีการศึกษา 2548 – 2557) (สุทิษา โรจนอนันต์, สิริจิตต์ เดชอมรชัย, ชนยา ต่านสวัสดิ์, เฟรเดริก คาราล, 2558) การศึกษาภาพรวมการวิจัยทางด้านการออกเสียงและการรับรู้เสียงภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทยสำรวจงานวิจัยด้านสัทศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส โดยเน้นไปที่การออกเสียงและการรับรู้เสียงภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 – 2563 (ธีระ รุ่งธีระ, 2563) การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ของผู้สอนภาษาฝรั่งเศสทั้งระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา (ปี พ.ศ. 2554 – 2564) (วิโรจน์ โกศลฤทธิชัย, 2564) และ *การจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส: ทบทวน ทิศทาง ทำทนาย* (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2564) และ

รายงานการวิจัยเรื่อง **แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษา : ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย** (ศิวศิลป์ สิริจักรเศรษฐ์, 2568)

จะเห็นได้ว่าการศึกษาศาสนาภาพข้อมูลการศึกษาด้านภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยจากผลงานวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ยังอยู่ในวงจำกัด และมุ่งเน้นเฉพาะด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก ทั้งนี้ สิริจิตต์ เตชอมรชัย (2556) ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าว คือ เสนอให้สังเคราะห์ประเด็นปัญหาและข้อค้นพบของงานวิจัยทางภาษาฝรั่งเศสด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น งานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส หรืองานวิจัยด้านภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้ภาพรวมเกี่ยวกับสภาพการวิจัยทางภาษาฝรั่งเศสได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องน่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะสำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศส รวมถึงการแปลภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ในช่วงรอบทศวรรษที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 จนถึง พ.ศ. 2565 เพื่อให้เห็นพัฒนาการของความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสะท้อนภาพรวมให้เห็นแนวโน้มการพัฒนาศาสตร์ดังกล่าวในประเทศไทย ทั้งนี้โดยเปรียบเทียบกับแนวโน้มพัฒนาการความรู้ในแวดวงวิชาการของประเทศฝรั่งเศสในช่วงเวลาเดียวกัน (พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2565) ผลการสำรวจข้อมูลนี้จะ เป็นประโยชน์แก่วงวิชาการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะนักวิจัยในประเทศไทยจะได้ทราบถึงสภาพการวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส ด้านการแปลภาษาฝรั่งเศส ด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส รวมทั้งข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางการวิจัยภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2565 ซึ่งสามารถสะท้อนจุดแข็งและช่องว่างของการทำวิจัยที่ผ่านมา และสามารถกำหนดประเด็นและแนวทางการวิจัยที่เหมาะสมกับทิศทางของงานร่วมสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัยในระดับสากลต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรจัดทำฐานข้อมูลบทความวิจัย กลางระดับประเทศเพื่อรวบรวมผลงานวิจัยไว้ที่เดียว เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น และช่วยให้นักวิจัยทราบทิศทางการทำวิจัยในด้านภาษาฝรั่งเศสการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสได้อย่างเป็นระบบและครบถ้วนครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อสำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565

2.2 เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัยของประเทศไทย ผ่านการเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารตัวแทนที่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการของประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 สำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางในการพัฒนางานวิจัยในประเทศไทยต่อไป

2.3 เพื่อสร้างข้อมูลเกี่ยวกับภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสของประเทศไทย และเผยแพร่ต่อสาธารณะ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์ในประเทศไทย

3. ขอบเขตการวิจัย

การสำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ในช่วง พ.ศ. 2556 – 2565 ในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีนิพนธ์ในสถาบันอุดมศึกษาและบทความวิจัยในวารสารวิชาการของประเทศไทยในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) และบทความวิจัยในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสที่คัดสรรว่าเป็นตัวแทนวารสารที่มีความน่าเชื่อถือทางวิชาการในสาขาวิชาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยของคณะผู้วิจัย โดยพิจารณาจากเกณฑ์เชิงวิชาการในการรับรองความน่าเชื่อถือ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในสาขานั้น ๆ การสนับสนุนโดยหน่วยงานวิชาการหรือวิชาชีพที่เป็นที่ยอมรับ ระบบการกลั่นกรองบทความ และความต่อเนื่องของการตีพิมพ์ โดยใช้แนวคิดการแบ่งประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ หัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

4. ข้อจำกัดในการทำวิจัย

ผลงานวิจัยของประเทศไทยยังจำกัดในลักษณะตัวแทนวารสารวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือในแวดวงวิชาการสาขานั้น ๆ ยังไม่ครอบคลุมทุกวารสารวิชาการ รวมทั้งยังไม่ครอบคลุมวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต (mémoire) และดุษฎีนิพนธ์ (thèse)

5. วิธีการดำเนินงานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยหรือการทำ “วิจัย” ใน “งานวิจัย” (recherche sur la recherche) จัดเป็นงานวิจัยที่เรียกว่า méta-recherche ประเภทหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญและมีความจำเป็นเพื่อต่อยอดและวางแผนงานวิจัยต่อไปในอนาคต งานวิจัยประเภทนี้จะสะท้อนให้เห็นสถานภาพที่แท้จริงของตนเองอย่างชัดเจน ผ่านการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้จะใช้แนวคิดการแบ่งประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ หัวข้อวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย หลังจากนั้นจะวิเคราะห์สรุปภาพรวมและแนวโน้มของงานวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

5.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเพื่อสำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส รวม 784 เรื่อง ประกอบด้วย

5.1.1 บทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2556 – 2565 ในวารสารวิชาการในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) จำนวน 163 เรื่อง

5.1.2 วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตและดุษฎีนิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่เผยแพร่ในช่วง พ.ศ. 2556 – 2565 จำนวน 54 เรื่อง

5.1.3 บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ลงในวารสารวิชาการในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งคณะผู้วิจัยคัดเลือกวารสารตัวแทนของแต่ละสาขาการวิจัย จำนวน 5 วารสาร มาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1) วารสาร *Langue française* (Revue internationale de linguistique française) เผยแพร่โดย สำนักพิมพ์ Armand Colin ตีพิมพ์บทความด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ซึ่งได้รับการกลั่นกรองและรับรองคุณภาพโดยศูนย์วิจัยและค้นคว้าแห่งชาติของประเทศฝรั่งเศส (Centre national de la recherche scientifique - CNRS)

2) วารสาร *Traduire* เผยแพร่โดยสมาคมนักแปลแห่งฝรั่งเศส (Société française des traducteurs - SFT) ซึ่งได้รับความนิยมสูงในแวดวงวิชาชีพและวงวิชาการในประเทศฝรั่งเศส ตีพิมพ์บทความ กรณีศึกษา รวมทั้งทฤษฎีการแปลและการล่าม

3) วารสาร *LIDIL* (Revue de linguistique et de didactique des langues) เผยแพร่โดยหน่วยวิจัยด้านภาษาศาสตร์และการสอนภาษาต่างประเทศและภาษาแม่ (Laboratoire de linguistique et didactique des langues étrangères et maternelles) มหาวิทยาลัย Grenoble Alpes เป็นวารสารด้านภาษาศาสตร์และการสอนภาษาฝรั่งเศส

4) วารสาร *TDFLE* (Travaux de Didactique du Français Langue Étrangère) เผยแพร่โดย Laboratoire de sociolinguistique, d'anthropologie des pratiques langagières et de didactique des langues-cultures มหาวิทยาลัย Paul-Valéry Montpellier III ตีพิมพ์บทความด้านการสอนภาษาฝรั่งเศส

5) วารสาร *Poétique* (Revue de théorie et d'analyses littéraires) เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์ Le Seuil ตีพิมพ์บทความด้านทฤษฎีวรรณกรรมและการวิเคราะห์วรรณกรรมฝรั่งเศส

โดยคัดเลือกเฉพาะบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปี ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) เพื่อให้สอดคล้องกับช่วงระยะเวลาที่สำรวจงานวิจัยในประเทศไทย พบบทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 567 เรื่อง

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูลงานวิจัย (formulaire de collecte de données) โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel

5.3 วิธีการเก็บข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (méthodes de recherche mixtes) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตามขอบเขตที่เขียนไว้ในข้อ 3 เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.3.1 สืบค้นบทความวิจัยในฐานข้อมูล TCI โดยใช้คำสืบค้นที่ครอบคลุมให้มากที่สุด

5.3.2 สืบค้นวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและดุษฎีนิพนธ์ สาขาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส สาขาฝรั่งเศสศึกษา และสาขาการแปลฝรั่งเศส - ไทย ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

5.3.3 คัดเลือกบทความวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาไม่เกี่ยวข้องออก โดยการอ่านบทคัดย่อ บทความวิจัยต้นฉบับ และวิทยานิพนธ์

5.3.4 สืบค้นบทความวิจัยเพิ่มเติมผ่านฐานข้อมูลงานวิจัย ThaiJO (Thai Journals Online) เพื่อสืบค้นบทความที่อาจหาไม่พบผ่านการสืบค้นผ่านคำหลัก

5.3.5 สืบค้นบทความวิจัยจากวารสารวิชาการในประเทศฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศส โดยคัดเลือก 5 วารสารหลัก ซึ่งเป็นตัวแทนแต่ละสาขาวิชา เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลงานวิจัยของประเทศไทย

5.3.6 จากนั้นจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลงานวิจัยที่พบ ได้แก่ หัวข้อ บทคัดย่อ เนื้อหา บทความวิจัย และระเบียบวิธีการวิจัย (ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์) ลงในแบบบันทึกข้อมูลงานวิจัยโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องในการจำแนกบทความวิจัยตามสาขาการวิจัยและหัวข้อวิจัยย่อย

5.3.7 นำส่งคลังข้อมูลเพื่อจัดทำข้อมูลพื้นฐานสำหรับเผยแพร่ใน open-source database โดยเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเผยแพร่เฉพาะบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเท่านั้น หลังจากนั้น รวบรวมลิงก์บทความวิจัย (หากมี) เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐานและเผยแพร่ในฐานข้อมูล Open source (Humanities and Arts Research Repository in Thailand – HARRT) บนเว็บไซต์ <https://harrrt.in.th/home> ต่อไป

5.4 วิธีการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี เพื่อให้สอดคล้องกับประเภทข้อมูลของผลงานวิจัย คือ 1) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ และ 2) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ดังนี้

5.4.1 วิธีการวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

5.4.1.1 แบ่งประเภทของงานวิจัยตามเนื้อหา (หัวข้อ) และระเบียบวิธีการวิจัย (ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์) ผ่านการอ่านบทคัดย่อ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ทั้งหมด

5.4.1.2 วิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์จำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสในช่วงเวลาศึกษาเดียวกัน คือ ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวโน้มในภาพรวม โดยใช้คำร้อยละจำแนกตามสาขาการวิจัยและหัวข้อวิจัยย่อย

5.4.1.3 วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์โดยอ่านงานวิจัยทั้งที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส ในช่วงเวลาศึกษาเดียวกัน คือ ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) เพื่อวิเคราะห์รายละเอียดของประเด็นที่เกี่ยวข้องและมีความน่าสนใจในเชิงวิชาการ เช่น ระเบียบวิธีวิจัย (ประเภทข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์) ที่พบมากในงานวิจัยของประเทศไทย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในลักษณะเดียวกันของประเทศฝรั่งเศส เพื่อวิเคราะห์ความเหมือน ความแตกต่าง จุดแข็ง จุดอ่อนของงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยผ่านการเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส

5.4.2 วิธีการวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส

5.4.2.1 แบ่งประเภทของบทความวิจัยตามเนื้อหา (หัวข้อ) และระเบียบวิธีการวิจัย (ยุคสมัยของตัวบทวรรณกรรมที่ศึกษา ประเภทของตัวบทวรรณกรรมที่ศึกษา) ผ่านการอ่านบทความทั้งหมด

5.4.2.2 วิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสในช่วงเวลาศึกษาเดียวกัน คือ ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวโน้มในภาพรวม โดยใช้คำร้อยละจำแนกตามสาขาการวิจัยและหัวข้อวิจัยย่อย

5.4.2.3 วิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์โดยอ่านงานวิจัยทั้งที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส ในช่วงเวลาศึกษาเดียวกัน คือ ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) เพื่อวิเคราะห์ระเบียบวิธีการวิจัย (ประเภทของตัวบทวรรณกรรมที่ศึกษา ยุคสมัยของตัวบทวรรณกรรมที่ศึกษา และทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรม) ที่พบมากในงานวิจัยของประเทศไทย เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในลักษณะเดียวกันของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์ความเหมือน ความแตกต่าง จุดแข็ง จุดอ่อนของงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยผ่านการเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย

ตารางที่ 1

ผลการสำรวจผลงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย จำแนกตามสาขาการวิจัย

สาขาการวิจัย (champ de recherche)	จำนวนงานวิจัย		ประเภทของงานวิจัย			
	รายการ	%	บทความวิจัย		วิทยานิพนธ์	
			รายการ	%	รายการ	%
ภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส	45	26.63	38	29.69	7	17.07
การแปลภาษาฝรั่งเศส	53	31.36	19	14.84	34	82.93
การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส	71	42.01	71	55.47	0	0
รวม	169	100	128	100	41	100

จากผลการสำรวจงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 พบผลงานวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 169 รายการ ดังปรากฏในตารางที่ 1

พบผลงานวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 169 รายการ แบ่งตามประเภทผลงานได้เป็นบทความวิจัย จำนวน 128 รายการ และวิทยานิพนธ์ จำนวน 41 รายการ หากจำแนกตามสาขาการวิจัย (champ de recherche) พบว่า สาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 71 รายการ (42.01%) พบรองลงมา คือ การแปลภาษาฝรั่งเศส จำนวน 53 รายการ (31.36%) และพบน้อยที่สุด คือ ภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส จำนวน 45 รายการ (26.63%)

จากนี้ คณะผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาด้านสาขาการวิจัย (champ de recherche) โดยแบ่งออกเป็น 3 สาขา ได้แก่ ภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส โดยเปรียบเทียบกับผลการสำรวจผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในประเทศฝรั่งเศส

6.1.1 ผลงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส

ตารางที่ 2

จำนวนหัวข้อวิจัย (sous-champ) ของงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2556 - 2565

หัวข้อวิจัยย่อย (sous-champ)	จำนวนงานวิจัยที่พบในประเทศไทย				จำนวนงานวิจัยที่พบ ในประเทศฝรั่งเศส	
	บทความวิจัย	วิทยานิพนธ์	รวม	%	บทความวิจัย	%
สัตวศาสตร์/สัตววิทยา	7	1	8	17.78	11	4.28
อรรถศาสตร์	8	0	8	17.78	41	15.95
วากยสัมพันธ์	4	2	6	13.33	62	24.12
วัจนปฏิบัติศาสตร์/ปริจเฉท	5	1	6	13.33	35	13.62
วิเคราะห์/วาทกรรมวิเคราะห์	5	0	5	11.11	1	0.39
สัญวิทยา/สัญศาสตร์	3	0	3	6.67	3	1.17
ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ/นิรุกติศาสตร์	3	0	3	6.67	9	3.50
การรับภาษา	1	2	3	6.67	80	31.13
ภาษาถิ่น	1	1	2	4.44	0	0

ตารางที่ 2

จำนวนหัวข้อวิจัย (sous-champ) ของงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 (ต่อ)

หัวข้อวิจัยย่อย (sous-champ)	จำนวนงานวิจัยที่พบในประเทศไทย				จำนวนงานวิจัยที่พบ ในประเทศฝรั่งเศส	
	บทความวิจัย	วิทยานิพนธ์	รวม	%	บทความวิจัย	%
ภาษาศาสตร์สังคม/ ภาษาศาสตร์ประยุกต์/ ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล	1	0	1	2.22	8	3.11
การแปรของภาษาและความ ไม่มั่นคงทางภาษา	0	0	0	0	1	0.39
ภาษาศาสตร์ข้อความต่อเนื่อง	0	0	0	0	6	2.33
รวม	38	7	45	100	257	100

จากการสำรวจผลงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2556 – 2565 พบผลงานทั้งหมด 45 รายการ แบ่งออกได้ตามประเภทของงานวิจัย ได้แก่ บทความวิจัย จำนวน 38 รายการ และวิทยานิพนธ์ จำนวน 7 รายการ โดยวิทยานิพนธ์ทั้งหมด เป็นผลงานของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และจากการสำรวจและรวบรวมบทความวิจัยจากวารสาร *Langue française* ซึ่งเป็นวารสารตัวแทนการวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสของประเทศฝรั่งเศส โดยคัดเลือกบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) พบบทความวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสจำนวน 257 รายการ พบการศึกษาหัวข้อวิจัย (sous-champ) ดังแสดงในตารางที่ 2

คณะผู้วิจัยพบว่าหัวข้อวิจัยในประเทศไทย ที่มีการศึกษามากที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ 1) สัทศาสตร์/สัทวิทยา (17.78%) และอรรถศาสตร์ (17.78%) และ 2) วากยสัมพันธ์ (13.33%) และวินัยปฏิบัติศาสตร์/ปริจเฉทวิเคราะห์/วาทกรรมวิเคราะห์ (13.33%) และหัวข้อที่พบน้อยที่สุด คือ ภาษาศาสตร์สังคม/ภาษาศาสตร์ประยุกต์/ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล (2.22%)

คณะผู้วิจัยแบ่งประเภทระเบียบวิธีวิจัยตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการอ่านวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยทั้งหมด คณะผู้วิจัยพบว่างานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะใช้การวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก โดย

คณะผู้วิจัยสามารถแบ่งประเภทการใช้ข้อมูลที่พบในงานวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสได้จำนวน 7 ประเภท ดังนี้ 1) การศึกษาคลังข้อมูลจากหนังสือ แบบเรียน นวนิยาย นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ 2) การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทย-ฝรั่งเศส 3) การผสมภาษาระหว่างภาษาฝรั่งเศสกับภาษาอังกฤษ (franglais) 4) การสังเคราะห์งานวิจัย 5) การศึกษาคลังข้อมูลจากผู้เรียน 6) การทดลอง การทดสอบ แบบสอบถาม และ 7) การศึกษาคลังข้อมูลจากเพลง หนังสือเสียง

ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่พบมาก ได้แก่ ตัวบทที่มาจากหนังสือ นวนิยาย นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ แบบเรียน คลังข้อมูลเสียงจากเพลง และหนังสือเสียง ส่วนลักษณะการทำวิจัยที่พบมากที่สุด คือ การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสัทศาสตร์/สัทวิทยา เช่น ผลงานของสัญญา สุลักษณะนันท์ (2559) Pompet Thanangkorn (2016) หรือธีระ รุ่งธีระ (2563) และด้านอรรถศาสตร์ เช่น ผลงานของชนิกานต์ วงศ์ปิยะ (2556) อังศุมารินทร์ ต่อมดวงแก้ว (2558) และกนต์พงศ์ จิตต์กล้า (2563) ซึ่งมีการใช้ข้อมูลจากการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ยังพบด้วยว่ามีการศึกษาจากการทดลองและการทดสอบ เช่น การบันทึกเสียงผู้เรียน เพื่อศึกษาปัญหาการออกเสียง เช่น ผลงานของอักร ธนะศิริกุล และอภิรักษ์ณ์ ธรรมทวีธิกุล (2561) ศิริมา ปุรินทราภิบาล (2561ก) ศิริมา ปุรินทราภิบาล (2561ข) และวรรณชัย คำภีระ (2562) หรือการให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ ส่วนการศึกษาการผสมภาษาระหว่างภาษาฝรั่งเศสกับภาษาอังกฤษพบจำนวนน้อย ได้แก่ ผลงานของ Samawadee Treekul (2013) และสามาวดี ตรีกุล (2556) ซึ่งทั้งหมดเป็นการศึกษาการยืมภาษาและการสลับภาษาของภาษาอังกฤษในเพลงฝรั่งเศส

จากการเปรียบเทียบผลงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) พบว่าในประเทศไทยมีการศึกษาหัวข้อวิจัยย่อยด้านสัทศาสตร์/สัทวิทยา และอรรถศาสตร์ มากที่สุด (17.78%) ส่วนในประเทศฝรั่งเศส มีการศึกษาหัวข้อวิจัยย่อยด้านวิทยาหน่วยคำจำนวนมากที่สุด (31.13%) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าในประเทศไทยยังไม่ปรากฏผลงานวิชาการด้านการแปรของภาษาและความไม่มั่นคงทางภาษา (variation et insécurité linguistique) และภาษาศาสตร์ข้อความต่อเนื่อง ส่วนในประเทศฝรั่งเศส ไม่ปรากฏผลงานด้านภาษากับปริชานเป็นหัวข้อวิจัยย่อย แต่พบว่ามีการศึกษาหัวข้อดังกล่าวร่วมกับศาสตร์อื่น ๆ เช่น การศึกษาวิทยาหน่วยคำเป็นประเด็นหลัก และมีการวิเคราะห์ร่วมกันกับภาษากับปริชานซึ่งเป็นประเด็นรอง

ลำดับถัดไป เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ความแตกต่างที่พบในงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยในประเทศฝรั่งเศส

1) หัวข้อวิจัยย่อยและประเด็นศึกษา เมื่อนำผลการศึกษาผลงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสในประเทศฝรั่งเศสมาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยในประเทศไทย พบว่าการศึกษาหัวข้อวิจัยย่อย ในผลงานวิจัยของประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประเทศฝรั่งเศสที่ซึ่งมีการศึกษาร่วมกันระหว่างหัวข้อวิจัยย่อยที่แตกต่างหลากหลายอย่างมาก อีกทั้งยังพบว่า ประเด็นศึกษาที่พบในประเทศไทยยังค่อนข้างจำกัด ประเด็นศึกษาที่พบมากที่สุดในประเทศไทย คือ การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส ซึ่งส่วนมากเป็นการเปรียบเทียบด้านสัทศาสตร์/สัทวิทยา ทั้งนี้ ประเทศไทยเน้นการวิเคราะห์ในระดับหน่วยเสียง (phonème) เป็นหลัก ในทางกลับกันงานวิจัยในประเทศฝรั่งเศสปรากฏประเด็นศึกษาด้านสัทศาสตร์/สัทวิทยาที่หลากหลายมากกว่า คือ ระดับหน่วยเสียงเหนือหน่วยแยกส่วน (élément suprasegmental) เช่น สัทสัมพันธ์ (prosodie) และสำเนียง (accent) ด้วยภาษาฝรั่งเศสมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ (กลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส: Francophonie) ดังนั้น จึงพบประเด็นศึกษาเรื่องการแปร (variation) ของภาษาฝรั่งเศส เช่น ในรัฐควิเบก (français québécois) และภาษาฝรั่งเศสของชาวแอฟริกัน (français africain)

ประเด็นศึกษาลำดับถัดมาในประเทศไทย คือ การศึกษาหลักภาษาฝรั่งเศส (grammaire française) เช่น คำแสดงทัศนะ (modal) กริยาที่ปรากฏร่วมกับรูปสรรพนาม (verbe pronominal) กาล (temps) และการศึกษาวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของวัจนกรรมอ้อมและวัจนกรรมตรง (étude syntaxique et sémantique du discours indirect et discours direct) ของภาษาฝรั่งเศส ประเด็นเหล่านี้คล้ายคลึงกับประเด็นศึกษาที่พบในประเทศฝรั่งเศส หากแต่ในประเทศฝรั่งเศสมีขอบเขตเนื้อหาที่กว้างขวางกว่าและมีประเด็นศึกษาที่หลากหลายมากกว่า นอกจากนี้แล้ว คณะผู้วิจัยยังพบประเด็นศึกษาด้านอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในงานวิจัยไทยที่มุ่งเน้นศึกษาเปรียบเทียบคำหรือสำนวนไทยกับฝรั่งเศส เช่น สำนวนเกี่ยวกับคน สัตว์ หรือวิสามานยนาม แต่ผลงานในประเทศฝรั่งเศสเน้นการศึกษาอุปลักษณ์ (métaphore) ร่วมกับการเทียบแบบ (analogie)

2) ระเบียบวิธีวิจัยและประเภทของข้อมูลที่ใช้ศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลงานวิจัยของประเทศฝรั่งเศสมีแนวโน้มเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยพบการวิจัยเชิงปริมาณจำนวนเล็กน้อย ซึ่งคล้ายคลึงกับลักษณะการใช้ระเบียบวิธีวิจัยสาขาภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ส่วนประเภทของข้อมูลที่นิยมใช้ศึกษามากที่สุดในประเทศฝรั่งเศส คือ ผู้เขียนบทความแต่งประโยคเอง พบรองลงมา คือ ข้อมูลจากผลงานนวนิยาย/วรรณคดี ลำดับถัดมา คือ คลังข้อมูลจากงานวิจัยอื่น และจากหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบแนวโน้มที่ผู้เขียนบทความวิชาการเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์เพิ่มมากขึ้น อาทิ บทความออนไลน์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และสุนทรพจน์ออนไลน์ ลักษณะ

ข้อมูลนี้คล้ายคลึงกับประเภทข้อมูลที่พบในงานวิจัยของประเทศไทย เช่น หนังสือ นวนิยาย นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ แบบเรียน และข้อมูลประเภทเสียง

6.1.2 ผลงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศส

ตารางที่ 3

จำนวนหัวข้อวิจัย (sous-champ) ของงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565

หัวข้อวิจัย (sous-champ)	จำนวนงานวิจัยที่พบในประเทศไทย				จำนวนงานวิจัยที่พบในประเทศฝรั่งเศส	
	บทความวิจัย	วิทยานิพนธ์	รวม	%	บทความวิจัย	%
การแปลวรรณกรรม	6	27	33	62.26	11	14.67
การแปลเฉพาะด้าน	2	7	9	16.98	28	37.33
ประเด็นเชิงภาษาศาสตร์ในการแปล	5	0	5	9.43	7	9.33
ทฤษฎีการแปล	4	0	4	7.55	3	4.00
การล่าม	1	0	1	1.89	7	9.33
กลวิธีการแปล	0	0	0	0	6	8.00
การใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปล	1	0	1	1.89	8	10.67
การสอนการแปลในระดับอุดมศึกษา	0	0	0	0	3	4.00
การศึกษสถานภาพของนักแปล	0	0	0	0	2	2.67
รวม	19	34	53	100	75	100

จากการสำรวจผลงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 พบผลงานทั้งหมด 53 รายการ แบ่งออกได้ตามประเภทของงานวิจัย ได้แก่ บทความวิจัย จำนวน 19 รายการ และวิทยานิพนธ์ จำนวน 34 รายการ โดยวิทยานิพนธ์ทั้งหมดเป็นผลงานของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลฝรั่งเศส-ไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะผู้วิจัยพบหัวข้อวิจัย (sous-champ) จำนวน 6 หัวข้อและจากการศึกษารวบรวมบทความวิจัยจากวารสาร *Traduire* ซึ่งเป็นวารสารตัวแทนสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสของประเทศฝรั่งเศส โดยคัดเลือกบทความที่ตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) พบบทความวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสจำนวน 75 รายการ ดังแสดงในตารางที่ 3

หากพิจารณาภาพรวมของงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย พบว่า ผลงานส่วนใหญ่มุ่งศึกษาการแปลวรรณกรรม (62.26%) รองลงมาจะเป็นการแปลเฉพาะด้าน (16.98%) ประเด็นเชิงภาษาศาสตร์ในการแปล (9.43%) ทฤษฎีการแปล (7.55%) การล่าม (1.89%) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปล (1.89%)

จากการสำรวจงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสจำนวน 53 รายการ คณะผู้วิจัย พบระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ เป็นการวิจัยแบบการรวบรวมเอกสารจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ (recherche documentaire) และเน้นการวิเคราะห์เนื้อหา (analyse de contenu) เป็นหลัก โดยการอ้างอิงเนื้อหาจากตัวบทที่ศึกษาเป็นตัวบทหลักในการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายและสรุปผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

เมื่อพิจารณาประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศส พบว่ามี การศึกษาตัวบทประเภทต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) **ตัวบทวรรณกรรม** มีทั้งตัวบทภาษาฝรั่งเศส เพื่อศึกษาการแปลภาษาฝรั่งเศสเป็น ภาษาไทย และตัวบทภาษาไทย เพื่อศึกษาการแปลภาษาไทยเป็นภาษาฝรั่งเศส

- ประเภทของตัวบทวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ใช้ศึกษาการแปล ได้แก่ นวนิยาย บทละคร เรื่องสั้น ตำนาน บันทึกการเดินทาง

- ประเภทของตัวบทวรรณกรรมไทยที่ใช้ศึกษา ได้แก่ กวีนิพนธ์ (กำสรวลศรีปราชญ์ ทวาทศมาสโคลงตัน ลิลิตพระลอ ลิลิตยวนพ่าย)

2) **ตัวบทข้อเขียนประเภทอื่น ๆ** ได้แก่ ข้อเขียน บทความ ปรัชญา ประวัติศาสตร์ ศาสนา สารคดี สื่อออนไลน์ และรายการอาหารของร้านอาหารไทยในประเทศฝรั่งเศส

ทั้งนี้ ตัวบทประเภทอื่น ๆ มักมีเนื้อหาในเชิงวัฒนธรรม เช่น ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ในงานของจุฑามาส โพธิ์นิล (2559) และชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ และสรพรเพชญ์ เกตตะพันธ์ (2565) ประวัติศาสตร์ในผลงานของนิพิ้งค์ อภัย (2564) และศาสนาในผลงานของ อรุชา อรรถนียกุล (2563) และจิรพรรณ ขวากักดี (2565) งานวิจัยประเภทนี้มุ่งเน้นการศึกษา วิเคราะห์กระบวนการแปล นอกจากนี้ ยังพบวิธีการวิจัยในลักษณะเดียวกัน โดยเฉพาะการ ถ่ายทอดวรรณศิลป์และตัวเทียบทางวัฒนธรรม การจัดทำบทแปลและบัญชีคำศัพท์เฉพาะด้าน อีกด้วย

3) **ตัวบทที่ได้จากการใช้โปรแกรมแปลภาษาอัตโนมัติ (Google Translate)** ได้แก่ ผลงานของบ่อมเพชร ตามังกร และสัญญาชัย สุลักษณ์านนท์ (2565)

ในด้านระเบียบวิธีวิจัย พบว่างานวิจัยด้านการแปลภาษาฝรั่งเศสจำนวนมากเลือกใช้ ทฤษฎีการแปลแบบยึดความหมาย (Théorie Interprétative de la Traduction) ของ Danica Seleskovitch และ Marianne Lederer (1993) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ยังมี การใช้ทฤษฎีอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีภาษาศาสตร์ ได้แก่ ภาษาศาสตร์ระบบ-หน้าที่ อรรถศาสตร์

และแนวคิดเรื่องการทับศัพท์ ด้านทฤษฎีการแปล ซึ่งเน้นการวิพากษ์แนวคิดในการแปลร่วมสมัย และการนำทฤษฎีมาปรับใช้ในการสอนและประเมินผลงานแปล และการล่ามมุ่งเน้นศึกษาอวัจนภาษาในการทำงานล่าม

เมื่อเปรียบเทียบปริมาณงานวิจัยด้านการแปลภาษาฝรั่งเศสของประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสในช่วงระยะเวลา 10 ปี (ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565) พบประเด็นสำคัญดังนี้

1) สัดส่วนหัวข้อวิจัยที่นิยมศึกษา ถึงแม้ว่าประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสมีแนวโน้มให้ความสนใจกับการวิจัยในหัวข้อการแปลวรรณกรรมและการแปลเฉพาะด้านเป็นหลัก ทว่า สัดส่วนหัวข้อวิจัยทั้งสองด้านต่อภาพรวมของงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสมีความแตกต่างกันอย่างมาก กล่าวคือ ประเทศไทยนิยมศึกษาการแปลวรรณกรรมเป็นหลัก โดยคิดเป็นสัดส่วนเกือบสองในสามของงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสทั้งหมด (62.26%) และการแปลเฉพาะด้านเป็นอันดับที่สอง (16.98%) ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศสกลับมีแนวโน้มที่ต่างออกไป กล่าวคือ งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการแปลเฉพาะด้านเป็นอันดับแรก (37.33 %) และการแปลวรรณกรรมเป็นอันดับที่สอง (14.67%) และเมื่อรวมสัดส่วนทั้งสองหัวข้อวิจัยของประเทศฝรั่งเศส มีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่ง (52.00%) ของงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสในประเทศฝรั่งเศสทั้งหมด

2) สัดส่วนหัวข้อวิจัยอื่น ๆ ในประเทศไทย พบหัวข้อวิจัยอื่น ๆ อีก 4 ด้าน ได้แก่ ประเด็นเชิงภาษาศาสตร์ในการแปล ทฤษฎีการแปล การล่าม และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปล ซึ่งเมื่อรวมกันแล้ว มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 20.76 ของงานวิจัยสาขาการแปลภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยทั้งหมด ส่วนในประเทศฝรั่งเศส ยังพบหัวข้อวิจัยอื่น ๆ เพิ่มอีก 3 ด้าน ได้แก่ กลวิธีการแปล การสอนการแปลในระดับอุดมศึกษา และการศึกษสถานภาพของนักแปล ซึ่งเป็นหัวข้อย่อยนอกเหนือจากที่พบในประเทศไทย

จากการสำรวจงานวิจัยด้านการแปลในประเทศฝรั่งเศสจำนวน 75 รายการ คณะผู้วิจัยพบว่าใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก กล่าวคือ เน้นการวิจัยแบบการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการอ้างอิงเนื้อหาจากตัวบทที่ศึกษาเป็นตัวบทภาษาต้นฉบับและบทแปลเป็นหลักในการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายและสรุปผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

ทั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพด้านการแปลในประเทศฝรั่งเศส สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) ตัวบทวรรณกรรม ประเภทของตัวบทวรรณกรรมที่ใช้ในการศึกษาการแปล ประกอบด้วย นวนิยาย บทละคร การ์ตูน ทั้งนี้ มีทั้งการแปลตัวบทวรรณกรรมต้นฉบับจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่าง ๆ และการแปลตัวบทวรรณกรรมต้นฉบับจากภาษาอื่น ๆ เป็นภาษาฝรั่งเศส นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการแปลชื่อตัวละครจากต้นฉบับ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน และภาษาโปรตุเกส เพื่อวิเคราะห์หาชนบทการแปลของแต่ละชาติ

2) *ตัวบทประเภทอื่น ๆ* ได้แก่ ตัวบทเฉพาะด้านในแวดวงต่าง ๆ เช่น องค์การสหประชาชาติ ไลน์ ตัวบทกฎหมาย บทพากย์และบทบรรยายภาพยนตร์ คำบรรยายรายการโทรทัศน์ คำบรรยายในพิพิธภัณฑ์ ศิลปะการแสดง บทโอเปร่า ชื่อภาพยนตร์ ข้อเขียนเชิงทฤษฎีการแปล ข้อเขียนทางการเมือง คัมภีร์ทางศาสนา (คัมภีร์ไบเบิล คัมภีร์อัลกุรอาน) หนังสือภาพสำหรับเด็ก หนังสือพิมพ์เสียดสี วิดีโอเกม นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาลงข้อมูลตัวบทเฉพาะด้าน เช่น ความมั่นคงทางคอมพิวเตอร์ กีฬา สิ่งแวดล้อม พลังงาน เกมส์หมากรุก

3) *ตัวบทแปลที่ได้จากการใช้โปรแกรมแปลภาษาอัตโนมัติ* พบในการศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปล เพื่อวิเคราะห์หาข้อผิดพลาดในการแปล และเปรียบเทียบบทแปลกับบทแปลที่แปลโดยมนุษย์ เว็บไซต์โปรแกรมการแปลภาษาอัตโนมัติที่นิยมใช้ ได้แก่ DeepL, Google Translate, Linguee และ Reverso

นอกจากระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การวิจัยแบบการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้เป็นแนวทางหลักในการวิจัยด้านการแปลภาษาฝรั่งเศสแล้วนั้น คณะผู้วิจัยยังพบระเบียบวิธีวิจัยอื่น ๆ ที่ปรากฏในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสอีก 3 ประเภท ได้แก่ 1) *การศึกษาเฉพาะกรณี (étude de cas)* จากการทำงานจริง พบในการศึกษาการทำงานล่ามในบริบทเฉพาะ เช่น การทำงานของล่ามในโรงพยาบาล การทำงานของล่ามร่วมกับล่ามภาษามือ (co-interprétation) 2) *การทดลอง* พบในการศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปล เช่น การเปรียบเทียบการแปลโดยมนุษย์ (traduction humaine /biotraduction) และการแปลด้วยโปรแกรมแปลภาษาอัตโนมัติในขั้นต้น แล้วนำมาตรวจแก้โดยมนุษย์อีกครั้งหนึ่ง (post-édition de traduction automatique) และ 3) *แบบสอบถาม* พบในการศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการแปล เพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักแปลอาชีพที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีในการแปล

จากการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยด้านการแปลของประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส คณะผู้วิจัยพบว่า หัวข้อวิจัย (sous-champ) ระเบียบวิธีวิจัย และตัวบทที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์ที่ปรากฏในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสมีลักษณะหลากหลายทั้งในแง่มุมมองประเด็นศึกษาและแนวทางทางทฤษฎี ตัวอย่างเช่น การศึกษาสถานภาพของนักแปลในบริบททางสังคม และการสอนการแปลในระดับอุดมศึกษา ซึ่งยังไม่ปรากฏในงานวิจัยในประเทศไทยในช่วงเวลาที่ศึกษา ทั้งนี้ การมีความหลากหลายของหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยอาจสะท้อนถึงแนวโน้มในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการแปลในประเทศฝรั่งเศสที่เปิดกว้างต่อการเชื่อมโยงกับสาขาอื่น ๆ และมีการประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดหลากหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานวิจัยด้านการแปลภาษาฝรั่งเศสในบริบทของประเทศ

ไทยเพิ่มเติม ได้แก่ การศึกษาเฉพาะกรณี (étude de cas) จากการทำงานจริง การทดลอง และแบบสอบถาม จะเห็นได้ว่า ผลงานวิจัยด้านการแปลในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสนั้นมีแง่มุมการศึกษาที่กว้างขวางหลากหลายมิติ เนื่องจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาหลักในการแปลและการล่าม และวารสารตัวแทนที่ศึกษาเป็นวารสารวิชาชีพของสมาคมนักแปลและล่าม ดังนั้นจึงมีผู้วิจัยทางด้านนี้ที่เป็นชาวฝรั่งเศสเอง รวมทั้งมีผู้วิจัยที่มาจากหลากหลายประเทศด้วยเช่นกัน

6.1.3 ผลงานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

ตารางที่ 4

จำนวนหัวข้อวิจัย (sous-champ) ของงานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565

หัวข้อวิจัย (sous-champ)	งานวิจัยที่พบใน ประเทศไทย		งานวิจัยที่พบในประเทศ ฝรั่งเศส	
	จำนวน	%	จำนวน	%
กลวิธีการสอน	38	53.52	21	24.71
สถานภาพการเรียนการสอน	15	21.13	6	7.06
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้	13	18.30	26	30.58
การวัดและประเมินผล	5	7.05	6	7.06
การสอนภาษา	0	0	21	24.71
กลวิธีการสอนด้านวรรณคดี	0	0	5	5.88
รวม	71	100	85	100

จากการสำรวจผลงานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ในระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 ทั้งหมด พบประเภทของงานวิจัยประเภทเดียว คือ บทความวิจัย จำนวน 71 รายการ และพบหัวข้อวิจัย (sous-champ) จำนวน 4 หัวข้อ และจากการศึกษารวบรวมบทความวิจัยในวารสารวิชาการตัวแทนสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสของประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) จำนวน 3 วารสาร ได้แก่ 1) วารสาร *TDFLE* พบบทความวิจัยที่สำรวจตีพิมพ์ ค.ศ. 2017 – 2022 จำนวน 56 รายการ 2) วารสาร *LIDIL* พบบทความวิจัยที่สำรวจตีพิมพ์ ค.ศ. 2013 – 2022 จำนวน 25 รายการ และ 3) วารสาร *Langue française* ซึ่งพบว่ามีเพียง 1 ฉบับ ซึ่งตีพิมพ์ ค.ศ. 2020 ที่ปรากฏบทความด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และมีบทความวิจัยจำนวน 4 รายการ รวมบทความวิจัยทั้งสิ้น 85 รายการ พบหัวข้อวิจัย (sous-champ) จำนวน 6 หัวข้อ ดังแสดงในตารางที่ 4

ผลการศึกษางานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2565 พบบทความวิจัยด้านการสอนทั้งสิ้นจำนวน 71 รายการ และแบ่งเป็นหัวข้อวิจัย (sous-champ) ได้จำนวน 4 หัวข้อ เรียงลำดับจากจำนวนมากไปน้อย ได้แก่ กลวิธีการสอน จำนวน 38 รายการ (53.52%) สถานภาพการเรียนการสอน จำนวน 15 รายการ (21.13%) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 13 รายการ (18.30%) และการวัดและประเมินผล จำนวน 5 รายการ (7.05%)

เมื่อเปรียบเทียบหัวข้อวิจัยในบทความวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในวารสารวิชาการของประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส ระหว่าง ค.ศ. 2013 – 2022 (พ.ศ. 2556 – 2565) พบว่า ในประเทศไทยมีหัวข้อวิจัยด้านกลวิธีการสอนมากที่สุด จำนวน 38 รายการ (53.52%) ซึ่งมีสัดส่วนเกินครึ่งหนึ่งของงานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย ส่วนประเทศฝรั่งเศส เน้นศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด จำนวน 26 รายการ (30.58%)

ทั้งนี้ ยังพบว่า มีหัวข้อวิจัยอื่น ๆ ของวารสารตัวแทนของฝรั่งเศสที่ยังไม่ปรากฏในงานวิจัยของประเทศไทย ได้แก่ การสอนภาษา (didactique des langues) (24.71%) ซึ่งมีสัดส่วนประมาณหนึ่งในสี่ของผลงานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสทั้งหมดของประเทศฝรั่งเศส และกลวิธีการสอนด้านวรรณคดี (5.88%)

คณะผู้วิจัยแบ่งประเภทระเบียบวิธีวิจัยตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการอ่านวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยทั้งหมด คณะผู้วิจัยพบว่าส่วนมากนิยมใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวเป็นที่นิยมใช้ในงานวิจัยด้านศึกษาศาสตร์ในประเทศไทย นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยพบระเบียบวิธีวิจัยและประเภทข้อมูลที่ใช้ศึกษา จำนวน 7 ประเภท ได้แก่ 1) การศึกษาแนวคิด หลักการ หรือนวัตกรรมที่ผู้วิจัยใช้พัฒนาผู้เรียน 2) การสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจ หรือแรงจูงใจของผู้เรียน 3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) การสอบถาม การทดลอง การทดสอบ หรือการจัดกิจกรรม 5) การวิเคราะห์/เปรียบเทียบตำราเรียน 6) การศึกษาคลังข้อมูลจากผู้เรียน และ 7) การสังเคราะห์งานวิจัย

จากการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นการพัฒนาแนวคิด หลักการ หรือนวัตกรรมที่ผู้วิจัยใช้พัฒนาผู้เรียน รวมทั้งมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้การเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน ทั้งนี้ การวิจัยรูปแบบดังกล่าวมักมีการสำรวจความคิดเห็น ความพึงพอใจ หรือแรงจูงใจของผู้เรียน ที่มีต่อกิจกรรมหรือวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้พัฒนาทักษะการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสอีกด้วย

ส่วนประเภทของข้อมูลที่ใช้ศึกษามากที่สุด คือ การเก็บคลังข้อมูลจากผู้เรียน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลจากผู้เรียนในลักษณะของการสอบถาม การทดสอบ หรือการจัดกิจกรรม โดยใช้การบันทึกเสียง หรือการผลิตงานเขียน ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาปัญหาการใช้ภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียน

ทั้งนี้ การดำเนินการวิจัยแบบใช้การสังเคราะห์งานวิจัยและการวิเคราะห์/เปรียบเทียบตำราเรียนนั้น พบจำนวนค่อนข้างน้อย โดยการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวจะเน้นการศึกษาสภาพและทิศทางการผลิตผลงานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยเป็นหลัก ส่วนการวิเคราะห์ตำราเรียน มักเน้นการศึกษาเนื้อหาและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน เช่น ผลงานของ Eiammongkhonsakun (2019)

เมื่อนำผลการศึกษางานวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศฝรั่งเศสมาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยในประเทศไทย คณะผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ดังนี้

1) ความแตกต่างด้านประเด็นศึกษา ประเด็นศึกษาที่พบในงานวิจัยของประเทศไทยมีค่อนข้างจำกัด เนื่องจากหัวข้อย่อยงานวิจัยของประเทศไทยมุ่งเน้นไปที่กลวิธีการสอนเป็นหลัก และมีสัดส่วนเกินครึ่งหนึ่งของการศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสทั้งหมด (53.52%) ประเด็นศึกษา ได้แก่ กลวิธี/หลักการ/นวัตกรรมเพื่อพัฒนาทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนของผู้เรียน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เช่น ห้องเรียนกลับด้าน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เทคโนโลยีกับการศึกษา (TICE) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (apprentissage par problèmes) การศึกษาวิเคราะห์บริบทการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย และกับผู้เรียนชาวไทยโดยเฉพาะ ทั้งนี้ แต่ละบทความอาจมีการปรับเปลี่ยนตัวแปรไปตามบริบทที่ศึกษา 2 ประการ คือ ภูมิภาคที่พำนัก และภาษาถิ่นของผู้เรียน เช่น ผลงานของศิริมา ปุรินทรภิบาล และอรุณศรี ชาญสมุห์ (2559) และผลงานของชลธิชา ทิพย์ดวงตาและคณะ (2561) ผลงานวิจัยของประเทศไทยจะแตกต่างจากผลงานวิจัยในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสที่จะศึกษาในมิติที่ต่างออกไป ได้แก่ การศึกษาการเรียนรู้อาษาฝรั่งเศสในผู้เรียนที่เป็นผู้อพยพ (élève migrant) ผู้เรียนชาวต่างชาติ (apprenant étranger) และผู้เรียนที่ย้ายมาพำนักที่ประเทศฝรั่งเศสและพูดภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาฝรั่งเศส (apprenant allophone) จะเห็นได้ว่างานวิจัยในประเทศฝรั่งเศสมีประเด็นศึกษาที่ค่อนข้างกระจายตัวและมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ (30.58%) กลวิธีการสอน (24.71%) และการสอนภาษา (didactique des langues) (24.71%) อีกทั้งยังปรากฏประเด็นศึกษาและทฤษฎีที่หลากหลาย มีขอบเขตการวิจัยที่กว้างขวางครอบคลุมกลุ่มประชากรหลากหลายกลุ่ม

2) ระเบียบวิธีวิจัยและประเภทของข้อมูลที่ใช้ศึกษา การวิจัยสาขาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่พบในวารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศส เน้นระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก โดยควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงปริมาณบ้างเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ Falardeau และ De Croix (2023 : 3) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการวิจัยในด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสใน

ประเทศฝรั่งเศสมักใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก แม้จะเน้นการใช้วิจัยแบบผสม (méthodes mixtes) เป็นหลัก แต่มีบางส่วนที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในประเด็นที่ต้องการเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และการสอน ซึ่งในประเทศไทยพบระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมเช่นกัน แต่แตกต่างกันที่ในประเทศไทยเน้นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเภทของข้อมูลที่นิยมศึกษา ได้แก่ กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยในประเทศฝรั่งเศสพบว่ามีการใช้กลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เนื่องจากในประเทศฝรั่งเศสมีประเภทผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสที่หลากหลายแตกต่างกัน ทำให้จำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละประเภทอย่างละเอียด ส่วนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่พบในงานวิจัยของประเทศไทยปรากฏเพียง 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา และผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นสถานการณ์การเรียนรู้แบบภาษาพูดต่างกับภาษาที่ศึกษา (hétéroglotte) เพียงรูปแบบเดียว แตกต่างจากสถานการณ์ของกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่พบในผลงานวิจัยของประเทศฝรั่งเศสที่หลากหลายมาก เช่น ผู้เรียนที่เป็นผู้อพยพหรือผู้ขอลี้ภัย (demandeurs d'asile) ผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ ผู้เรียนที่ย้ายมาพำนักที่ประเทศฝรั่งเศส และพูดภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาฝรั่งเศส และผู้เรียนชาวต่างชาติที่เรียนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ ทั้งยังมีการศึกษาสถานการณ์การเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสที่ต่างออกไป ได้แก่ การเรียนภาษาฝรั่งเศสในกลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ (situation d'apprentissage homoglotte) เช่น ประเทศฝรั่งเศส รัฐควิเบก ประเทศแคนาดา และในประเทศที่ไม่ใช่ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ (situation d'apprentissage hétéroglotte) เช่น ประเทศโปแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจอร์แดน เป็นต้น ทั้งนี้ พบว่าในประเทศฝรั่งเศสเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก เฉพาะเจาะจง แต่มีการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องครอบคลุมทุกมิติ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ เนื่องจากประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้นำทางด้านการศึกษาทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ จึงทำให้วารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสมีความหลากหลายและการนำเสนอบริบทการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่หลากหลายจากทั่วทุกมุมโลก

6.2 ผลการศึกษาด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทย

ตารางที่ 5

สัดส่วนสาขาการวิจัย (*champ de recherche*) ของงานวิจัยสาขาวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565

สาขาการวิจัย	บทความวิจัย	วิทยานิพนธ์	รวม	%
การวิเคราะห์วรรณกรรม	32	13	45	93.75
วรรณคดีเปรียบเทียบ	3	0	3	6.25
รวม	35	13	48	100

จากผลการสำรวจงานวิจัยด้านภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยทั้งหมด 217 รายการ พบงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสรวม 48 รายการ เมื่อจำแนกงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสทั้งหมดตามสาขาการวิจัยแล้ว พบว่าการศึกษาวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 2 สาขา คือ การวิเคราะห์วรรณกรรมซึ่งมีจำนวนสูงสุด คือ 45 รายการ (93.75%) และวรรณคดีเปรียบเทียบ 3 รายการ (6.25%) ดังปรากฏในตารางที่ 5

คณะผู้วิจัยสามารถจำแนกงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส ตามยุคสมัยที่ตัวบทวรรณกรรมตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส แล้วนำมากำหนดเป็นหัวข้อวิจัยจากการสำรวจงานวิจัยทั้งหมด คณะผู้วิจัยพบหัวข้อวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสของงานวิจัยในประเทศไทย 5 ยุค ได้แก่ คริสต์ศตวรรษที่ 17, 18, 19, 20 และ 21 ดังสรุปข้อมูลได้ในตารางที่ 6 นี้

ตารางที่ 6

จำนวนหัวข้อวิจัยย่อยของงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย

หัวข้อวิจัย	จำนวน	%
คริสต์ศตวรรษที่ 17	6	12
คริสต์ศตวรรษที่ 18	2	4
คริสต์ศตวรรษที่ 19	10	20
คริสต์ศตวรรษที่ 20	23	46
คริสต์ศตวรรษที่ 21	9	18
รวม	50*	100

*จำนวนยุคสมัยของตัวบทวรรณกรรมที่สำรวจพบเพิ่มขึ้นจากจำนวนงานวิจัย 2 รายการ เนื่องจากการวิจัยสาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ มีบทความ 2 รายการ ที่มีการการศึกษาเปรียบเทียบตัวบทมากกว่า 1 เรื่อง ซึ่งมาจากยุคสมัยที่แตกต่างกัน

ยุคสมัยของงานวรรณกรรมที่นิยมศึกษาในประเทศไทยมากที่สุด คือ วรรณกรรมสมัยใหม่ คริสต์ศตวรรษที่ 20 จำนวน 23 รายการ (46%) รองลงมา คือ คริสต์ศตวรรษที่ 19

จำนวน 10 รายการ (20%) คริสต์ศตวรรษที่ 21 จำนวน 9 รายการ (18%) คริสต์ศตวรรษที่ 17 จำนวน 6 รายการ (12%) และอันดับสุดท้าย คือ คริสต์ศตวรรษที่ 18 จำนวน 2 รายการ (4%) ส่วนยุคสมัยของงานวรรณกรรมที่ไม่ปรากฏ คือ วรรณกรรมคริสต์ศตวรรษที่ 16 วรรณกรรมยุคกลาง และวรรณกรรมก่อนยุคคริสตกาล

จากการสำรวจงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทย จำนวน 48 รายการ คณะผู้วิจัยพบระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งหมด กล่าวคือ เป็นการวิจัยแบบการรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการอ้างอิงเนื้อหาจากตัวบทวรรณกรรมเป็นตัวบทหลักในการวิเคราะห์ เพื่ออธิบายและสรุปผลแบบพรรณนาวิเคราะห์

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังศึกษาประเภทตัวบทวรรณกรรมที่นำมาศึกษา พบว่ามีตัวบทประเภทต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 7 นี้

ตารางที่ 7

สัดส่วนประเภทตัวบทวรรณกรรมที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทย

ประเภทตัวบทวรรณกรรมที่นำมาศึกษา	จำนวน	%
นวนิยาย	23	47.92
บทละคร	10	20.83
เรื่องสั้น	3	6.25
กวีนิพนธ์	3	6.25
นิทาน	3	6.25
การ์ตูน	2	4.17
อัตชีวประวัติ	2	4.17
บันทึกการเดินทาง	1	2.08
การเปรียบเทียบวรรณกรรมกับสื่ออื่น	1	2.08
รวม	48	100

คณะผู้วิจัยพบว่า ผลงานวิจัยในประเทศไทยทั้งหมดนิยมศึกษาวิเคราะห์ตัวบทวรรณกรรมตามขนบดั้งเดิม ประเภทตัวบทวรรณกรรมที่นิยมนำมาใช้มากที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ นวนิยาย 23 รายการ (47.92%) และบทละคร 10 รายการ (20.83%) พบรองลงมา ได้แก่ เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ นิทาน (6.25%) การ์ตูน อัตชีวประวัติ (4.17%) และบันทึกการเดินทาง (2.08%) และยังมีการเปรียบเทียบวรรณกรรมกับสื่ออื่น ได้แก่ ภาพยนตร์ (2.08%)

นอกจากนี้ พบว่าทฤษฎีที่นิยมใช้ในการวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส ทั้งสาขาการวิเคราะห์วรรณกรรมและสาขาวรรณคดีเปรียบเทียบ คือ แนวประพันธ์ศาสตร์ คณะผู้วิจัยยังพบ

การใช้แนวทางประพันธ์ศาสตร์ร่วมกับทฤษฎีอื่น ๆ ในสาขาการวิเคราะห์วรรณกรรม เช่น จิตวิเคราะห์ อัตชีวประวัติ ภาษาศาสตร์ (วจนลีลา วจนปฏิบัติศาสตร์ วาทยาศาสตร์และการอ้างเหตุผล วาทยกรรมวิเคราะห์และการวิเคราะห์บทสนทนา อรรถศาสตร์ สำนวนวิทยา) ทฤษฎีสัมพันธบท และทฤษฎีโครงสร้างนิยมและหลังโครงสร้างนิยม

ส่วนสาขาการวิเคราะห์วรรณกรรม ยังพบการใช้ทฤษฎีอื่น ๆ เป็นแนวทางหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่ ภาษาศาสตร์โครงสร้างนิยมของ Roman Jakobson หรือทฤษฎีด้านการศึกษาและการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ David Kolb

สำหรับสาขาวรรณคดีเปรียบเทียบพบแนวทางการวิเคราะห์เปรียบเทียบ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การศึกษาเปรียบเทียบแนว “ข้ามชาติข้ามภาษา” (2 รายการ) หมายถึง การศึกษาตัวบทวรรณกรรมฝรั่งเศสกับตัวบทวรรณกรรมภาษาอื่น ประเด็นศึกษาที่พบ คือ การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายฝรั่งเศสและนวนิยายไทย เช่น ผลงานของจินตนา ดำรงค์เลิศ (2556) การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายฝรั่งเศสและนวนิยายอังกฤษ เช่น ผลงานของ Uracha Ajaneeyakul & Frédéric Carral (2020) และ Pariwat Sukwichai (2022) และ 2) การศึกษาเปรียบเทียบแนว “ข้ามศิลป์” (1 รายการ) หมายถึง การศึกษาวรรณกรรมฝรั่งเศสกับศิลปะแขนงอื่น ประเด็นศึกษาที่พบ คือ การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องเล่าฝรั่งเศสและภาพยนตร์ ได้แก่ ผลงานของทิสวีส ชำรงสานต์ (2560)

ทั้งนี้ ในการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยกับงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกวารสารตัวแทนด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส ชื่อ *Poétique* ที่เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์ Le Seuil มาวิเคราะห์ โดยได้คัดเลือกเฉพาะบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 2013 (เล่มที่ 173) ถึง ค.ศ. 2022 (เล่มที่ 192) พบบทความวิจัยรวม 150 รายการ หากพิจารณาเฉพาะตัวเลขนี้ อาจกล่าวได้ว่างานวิจัยที่ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศสมีจำนวนมากกว่าของประเทศไทย (จำนวน 48 รายการ) มากกว่าสามเท่า ดังแสดงในตารางที่ 8 และ 9

ตารางที่ 8

จำนวนสาขาการวิจัย (*champ de recherche*) ของงานวิจัยสาขาวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส

สาขาการวิจัย (<i>champ de recherche</i>)	งานวิจัยที่พบในประเทศไทย		งานวิจัยที่พบในประเทศฝรั่งเศส	
	จำนวน	%	จำนวน	%
การวิเคราะห์วรรณกรรม	45	93.75	77	51.34
วรรณคดีเปรียบเทียบ	3	6.25	11	7.33

ตารางที่ 8

จำนวนสาขาการวิจัย (*champ de recherche*) ของงานวิจัยสาขาวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส (ต่อ)

สาขาการวิจัย (<i>champ de recherche</i>)	งานวิจัยที่พบในประเทศไทย		งานวิจัยที่พบในประเทศฝรั่งเศส	
	จำนวน	%	จำนวน	%
การวิเคราะห์ทฤษฎีวรรณกรรม	0	0	60	40
ประวัติวรรณคดีฝรั่งเศส	0	0	2	1.33
รวม	48	100	150	100

ตารางที่ 9

จำนวนหัวข้อวิจัย (*sous-champ*) ของงานวิจัยสาขาวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศฝรั่งเศส

หัวข้อวิจัย (<i>sous-champ</i>)	งานวิจัยที่พบในประเทศไทย		งานวิจัยที่พบในประเทศฝรั่งเศส	
	จำนวน	%	จำนวน	%
ก่อนยุคกลาง	0	0	2	1.34
ยุคกลาง	0	0	5	3.33
คริสต์ศตวรรษที่ 16	0	0	7	4.67
คริสต์ศตวรรษที่ 17	6	12.00	20	13.33
คริสต์ศตวรรษที่ 18	2	4.00	12	8.00
คริสต์ศตวรรษที่ 19	10	20.00	37	24.67
คริสต์ศตวรรษที่ 20	23	46.00	62	41.33
คริสต์ศตวรรษที่ 21	9	18.00	5	3.33
รวม	50	100	150	100

จากตารางข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าผลงานวิจัยของประเทศไทยมีแนวโน้มสอดคล้องกับการวิจัยในประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ ทั้งสองประเทศนิยมศึกษาวรรณกรรมสมัยใหม่ คือ คริสต์ศตวรรษที่ 20 มากที่สุด (46.00% ในประเทศไทย และ 41.33% ในประเทศฝรั่งเศส) รองลงมา คือ คริสต์ศตวรรษที่ 19 (20.00% ในประเทศไทย และ 24.67% ในประเทศฝรั่งเศส)

อนึ่ง เป็นที่สังเกตว่า ในประเทศฝรั่งเศสมีการวิจัยตัวบทวรรณกรรมในยุคสมัยที่หลากหลายกว่าประเทศไทย ซึ่งยุคสมัยดังกล่าวยังไม่ปรากฏในผลงานวิจัยของประเทศไทย อาทิ ตัวบทวรรณกรรมยุคก่อนคริสตกาล ยุคก่อนยุคกลาง ยุคกลาง รวมถึงคริสต์ศตวรรษที่ 16

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ ตัวบทในยุคสมัยดังกล่าวมักเป็นภาษาเขียนโบราณที่มีลักษณะเฉพาะด้านโครงสร้างภาษาและรูปแบบวรรณศิลป์ ทำให้การวิเคราะห์ต้องอาศัยความรู้เฉพาะทางและทักษะความเชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์ประวัติศาสตร์และวรรณคดีเป็นพิเศษ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเอกสารต้นฉบับ ซึ่งส่วนใหญ่มักเก็บรักษาไว้ในหอสมุดหรือคลังเอกสารของยุโรป ส่งผลให้การศึกษาวรรณกรรมในยุคดังกล่าวยังไม่แพร่หลายในวงวิชาการของประเทศไทย

ทั้งนี้ เมื่อนำผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยในประเทศไทยเปรียบเทียบกับงานวิจัยในประเทศฝรั่งเศส สามารถสรุปความแตกต่างได้ ดังนี้

1) สาขาการวิจัย (*champ de recherche*) ประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศสมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการวิจัยสาขาการวิเคราะห์วรรณกรรมมากที่สุดเหมือนกัน แต่วารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสปรากฏสาขาการวิจัยที่หลากหลายกว่าการวิจัยในประเทศไทย กล่าวคือ มีการวิเคราะห์ทฤษฎีวรรณกรรม และประวัติวรรณคดีฝรั่งเศส ซึ่งทั้งสองสาขานี้ยังไม่ปรากฏในผลงานของนักวิจัยในประเทศไทย ความหลากหลายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการวิจัยในประเทศฝรั่งเศสมีการสำรวจสาขาย่อยของวรรณกรรมในมิติต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งอาจสะท้อนถึงแนวโน้มการศึกษาที่หลากหลายและเปิดรับต่อแนวคิดทฤษฎีวรรณกรรมและประวัติวรรณคดีในระดับที่ยังไม่ปรากฏในบริบทของงานวิจัยในประเทศไทย

2) ระเบียบวิธีการวิจัยและข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ พบว่าระเบียบวิธีการวิจัยด้านวรรณกรรมของประเทศไทยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเอกสาร คือ รวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ และการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ตัวบทวรรณกรรมที่ศึกษา ตีความ และหาข้อสรุป ซึ่งล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับระเบียบวิธีวิจัยด้านวรรณกรรมของประเทศฝรั่งเศสที่พบทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังพบประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

- ประเภทตัวบทที่ศึกษา วารสารวิชาการของประเทศฝรั่งเศสมีการศึกษาตัวบทประเภทต่าง ๆ นอกเหนือไปจากตัวบทตามขนบดั้งเดิมที่นิยมศึกษาในประเทศไทย คือ นวนิยาย กวีนิพนธ์ บทละคร และนิทาน ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความของวารสารฝรั่งเศสยังคัดสรรตัวบทประเภทอื่น ๆ มาใช้ศึกษาด้านวรรณกรรมในสาขาต่าง ๆ เช่น ตัวบทที่เกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนา เช่น บทเทศน์ (*sermon*) และ บทเจ้าวิงวอน (*litanie*) ทั้งยังมีการศึกษาปรีวารบท (*paratexte*) ของงานวรรณกรรม เช่น ชื่อเรื่องจากบทละคร คำอุทิศ (*dédicace*) และบทสัมภาษณ์นักเขียน (*entretien d'écrivain*) และยังมีการศึกษาผลงานเขียนของนักวรรณคดีศึกษาและนักทฤษฎีต่าง ๆ เช่น Roland Barthes และ Gérard Genette ในฐานะผลงานวรรณกรรมอีกด้วย

- ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมที่พบมากในวารสารฝรั่งเศส คือ ทฤษฎีศาสตร์แห่งการเล่าเรื่อง (*narratologie*) ของ Gérard Genette นักทฤษฎีวรรณกรรมชาว

ฝรั่งเศส ตำราการวิเคราะห์วรรณกรรมของ Genette ที่ได้รับการอ้างอิงบ่อยครั้งในวารสารฉบับนี้ ได้แก่ *Figures II* (1969), *Figures III* (1972), *Palimpsestes : La Littérature au seconde degré* (1982) และ *Seuils* (1987) ทั้งนี้ พบว่าผู้เขียนบทความในวารสารฝรั่งเศสนิยมใช้ทฤษฎีนี้เป็นแนวทางหลักประกอบการวิเคราะห์วรรณกรรม และยังใช้ข้อเขียนเชิงทฤษฎีเป็นตัวบทศึกษาในการวิเคราะห์/วิพากษ์ทฤษฎีอีกด้วย

7. การอภิปรายผล

คณะผู้วิจัยขอแบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และ 2) การวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส

ภูมิทัศน์แห่งความรู้ของหัวข้อวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส มีลักษณะเป็น “งานวิจัยเชิงประยุกต์” เพื่อให้เข้ากับบริบทการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย จึงเป็น “งานวิจัยที่สอดคล้องกับพื้นที่” (localisation) มากกว่างานวิจัยด้านทฤษฎี คณะผู้วิจัยพบหัวข้อวิจัย (champ de recherche) เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส จำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นประเด็นการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนชาวไทยซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่และบริบทความต้องการของประเทศไทย รวมทั้งหัวข้อวิจัย (sous-champ) ก็เป็นหัวข้อที่สอดคล้องกับพื้นที่เช่นกัน โดยพบว่าหัวข้อวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการสอนมีสัดส่วนเกินร้อยละ 50 ของงานวิจัยทั้งหมด (53.52 %) ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อแนวโน้มการผลิตผลงานวิจัยด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในช่วงเวลาที่สำรวจ คือ 1) มีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้อาจารย์ประจำหลักสูตร “มีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาและเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 รายการ ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง” และ 2) ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ผู้ขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญและเชี่ยวชาญพิเศษ ต้องมีผลงานทางวิชาการจำนวนไม่น้อยกว่า 2 รายการ โดยสำหรับวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ ต้องเป็นงานวิจัยในชั้นเรียน

อย่างน้อย 1 รายการ และสำหรับวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญพิเศษต้องเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 รายการ 3) มีนโยบายจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในอุดมศึกษา (ก.พ.อ.) ที่ผลักดันให้มีการยื่นขอตำแหน่งทางวิชาการ ในระหว่างปี พ.ศ. 2561 - 2565 จึงส่งผลให้นักวิชาการที่เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยเร่งผลิตผลงานเพื่อยื่นขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการในช่วงก่อนและหลังระยะเวลาดังกล่าว

สาขาการวิจัยลำดับรองลงมา คือ การแปลภาษาฝรั่งเศส (31.36%) หัวข้อวิจัยที่พบมาก คือ การแปลวรรณกรรม โดยการแปลจากตัวบทวรรณกรรมต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย หัวข้อวิจัยที่พบน้อย คือ การล่าม ส่วนสาขาการวิจัยที่พบน้อยที่สุด คือ ภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส (26.63%) หัวข้อวิจัยย่อย ที่มีแนวโน้มพบมาก คือ สัทศาสตร์/สัทวิทยา และอรรถศาสตร์ ส่วนหัวข้อวิจัยย่อยมีแนวโน้มพบน้อยที่สุด คือ ภาษาศาสตร์สังคม/ภาษาศาสตร์ประยุกต์/ภาษาศาสตร์คลังข้อมูล

เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิทัศน์แห่งความรู้ของงานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส พบความแตกต่างที่สะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัยของประเทศไทย ดังนี้

จุดแข็งของงานวิจัยในประเทศไทย คือ ผู้วิจัยในประเทศไทยมุ่งเน้นการศึกษาวิจัยจากบริบทของประเทศไทยเป็นหลัก จำแนกได้ตามสาขาการวิจัย ได้แก่

1) การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส เน้นศึกษาทวิวิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสให้แก่ผู้เรียนชาวไทย

2) การแปลภาษาฝรั่งเศส เน้นการแปลตัวบทต้นฉบับวรรณกรรมจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย

3) ภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส ด้านสัทศาสตร์/สัทวิทยา เน้นศึกษาวิเคราะห์การออกเสียงภาษาฝรั่งเศสของคนไทย ด้านอรรถศาสตร์ มีการศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (métaphore conceptuel) ในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย ด้านสัทวิทยา/สัทศาสตร์ เน้นการศึกษาภาพของประเทศไทยที่ปรากฏในสื่อของประเทศฝรั่งเศส

นอกจากนี้ พบว่ามีการใช้ภาษาฝรั่งเศสในการเขียนงานวิจัยมากกว่าหนึ่งในสามของจำนวนผลงานวิจัยทั้งหมด หากมีการสนับสนุนให้เผยแพร่ผลงานเหล่านี้ให้แพร่หลายมากขึ้นในระดับนานาชาติทั้งในประเทศฝรั่งเศสและในกลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส จะเป็นการส่งเสริมและผลักดันผลงานของนักวิจัยเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักของผู้สนใจศึกษาศาสตร์ด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสได้ในวงกว้าง และส่งผลให้ผลงานเหล่านี้อาจได้รับการอ้างอิงในบทความอื่น ๆ ได้มากขึ้น นับเป็นการต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ของศาสตร์ต่อไป

อย่างไรก็ดี จากการวิเคราะห์พบว่า งานวิจัยด้านภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส และการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ หัวข้อวิจัยส่วนใหญ่ยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด ประเด็นที่ศึกษายังไม่หลากหลายเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักวิจัยไทยทำวิจัยตามความสนใจของตนเองเป็นหลักมากกว่าการแสวงหาหรือทดลองแนวทางใหม่ในเชิงวิชาการ นอกจากนี้ ประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ส่วนมากมักเป็นดัวบทภาษาฝรั่งเศสที่ใช้ในประเทศฝรั่งเศสเป็นหลัก ซึ่งอาจจะท่อนข้อจำกัดในการเข้าถึงบริบททางภาษาที่หลากหลาย และอาจทำให้ขาดการเชื่อมโยงกับบริบทของภาษาและวัฒนธรรมในระดับสากล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจในเชิงลึกเกี่ยวกับภาษาฝรั่งเศส

จากผลการวิเคราะห์อาจสรุปได้ว่า งานวิจัยในประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการธำรงรักษาจุดแข็งในด้านความสอดคล้องกับพื้นที่ (localisation) คือ การศึกษาภาษาฝรั่งเศสและการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสจากบริบทของประเทศไทย แต่ในขณะเดียวกันควรพัฒนาคำถามวิจัยและระเบียบวิธีการวิจัยให้หลากหลาย สอดคล้องกับยุคสมัยและตอบสนองสังคมได้มากขึ้น เช่น การบูรณาการร่วมกับปัญญาประดิษฐ์

จากการศึกษาเปรียบเทียบงานวิจัยของประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส พบว่ามีหัวข้อวิจัยหลายหัวข้อที่ยังไม่ปรากฏในผลงานของผู้วิจัยชาวไทย จึงอาจเป็นแนวทางเพื่อศึกษาและพัฒนางานวิจัยด้านภาษาฝรั่งเศสและการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสต่อไป ดังนี้ 1) *ภาษาศาสตร์ภาษาฝรั่งเศส* ได้แก่ การแปรของภาษาและความไม่มั่นคงทางภาษา ภาษาศาสตร์ข้อความต่อเนื่อง 2) *การแปลภาษาฝรั่งเศส* ได้แก่ การศึกษาสถานภาพของนักแปล การสอนการแปลในสถาบันอุดมศึกษา และ 3) *การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส* ได้แก่ การสอนภาษา (didactique des langues) กลวิธีการสอนด้านวรรณคดี เป็นต้น

นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ และการทำวิจัยด้านภาษาฝรั่งเศสและการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในกลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส (Francophonie) เพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลใหม่ ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยต่อไป อีกทั้งควรส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และสร้างสรรค์งานวิจัยร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนในงานวิจัยของสิริจิตต์ เตชอมรชัย (2564 : 354) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ทิศทางการวิจัยด้านภาษาฝรั่งเศสในอนาคตยังไม่สามารถคาดเดาได้ “เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยเกิดจากการแยกกันทำรายบุคคลในแต่ละสถาบัน และยังไม่ค่อยมีความร่วมมือการทำวิจัยระหว่างสถาบัน” จึงควรส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และสร้างสรรค์งานวิจัยร่วมกัน

ในภาพรวมของภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศไทย นั้น สาขาการวิจัย (champ de recherche) ที่พบมากที่สุด คือ การวิเคราะห์วรรณกรรม ส่วนที่พบน้อย ได้แก่ วรรณคดีเปรียบเทียบ โดยหัวข้อวิจัย (sous-champ) ที่พบมากเป็นงานวิจัยวรรณกรรมยุคสมัยใหม่ กล่าวคือ คริสต์ศตวรรษที่ 20 รองลงมา คือ คริสต์ศตวรรษที่ 19 ส่วนหัวข้อวิจัย ที่ไม่ปรากฏในงานวิจัยของประเทศไทย คือ วรรณกรรมคริสต์ศตวรรษที่ 16 วรรณกรรมยุคกลาง และวรรณกรรมฝรั่งเศสยุคก่อนคริสตกาล ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยเป็นงานวิจัยที่สอดคล้องกับพื้นที่ (localisation) เนื่องจากมุ่งเน้นการวิเคราะห์วรรณกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อบทภาษาฝรั่งเศส และตอบสนองการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ ปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อแนวโน้มการผลิตผลงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยในช่วงเวลาที่สำรวจ คือ การคงอยู่ของหลักสูตรด้านภาษาฝรั่งเศสและวรรณกรรมฝรั่งเศสในระดับบัณฑิตศึกษา เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนบทความและวิทยานิพนธ์ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ทำการเก็บข้อมูล กล่าวคือ วิทยานิพนธ์ทางด้านวรรณกรรมฝรั่งเศส มีสัดส่วนมากกว่าหนึ่งในสี่ (27.08%) ของผลงานวิจัยทั้งหมด เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่ทำการสำรวจข้อมูลนั้น มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสยุติการดำเนินงาน 3 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา (พ.ศ. 2558) หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส (พ.ศ. 2563) และหลักสูตรอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีฝรั่งเศส (พ.ศ. 2561)

เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิทัศน์แห่งความรู้ของงานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสที่ตีพิมพ์ในประเทศฝรั่งเศส คณะผู้วิจัยพบความแตกต่างซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัยของประเทศไทย ดังนี้

จุดแข็งของงานวิจัยของประเทศไทย คือ เน้นการวิเคราะห์วรรณกรรมตามขนบดั้งเดิม คือ ศึกษาต่อบทวรรณกรรมฝรั่งเศสยุคสมัยใหม่ โดยอาศัยแนวประพันธ์ศิลป์เป็นหลัก ส่วนระเบียบวิธีวิจัย เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาของต่อบทวรรณกรรมของผู้ประพันธ์ชาวฝรั่งเศสเป็นหลัก ทั้งนี้ มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบวรรณกรรมไทยและฝรั่งเศส ซึ่งหัวข้อดังกล่าวนี้ยังไม่ปรากฏในงานวิจัยที่สำรวจในวารสารวิชาการตัวแทนของประเทศฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบว่างานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะในด้านความหลากหลายของหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ ซึ่งยังมีแนวโน้มจำกัดอยู่ในกรอบแนวคิดและวิธีการแบบดั้งเดิม อีกทั้งประเภทของตัวบทวรรณกรรมที่ใช้ในการศึกษายังจำกัดอยู่เฉพาะวรรณกรรมฝรั่งเศสกระแสหลักที่มาจาก

ประเทศฝรั่งเศสเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจส่งผลให้มิติในการวิเคราะห์เชิงวรรณกรรมของประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมหรือเปิดรับต่อวรรณกรรมทางเลือก หรือวรรณกรรมจากบริบทอื่น ๆ ที่สามารถสะท้อนพลวัตของการศึกษาในศาสตร์นี้ได้อย่างหลากหลายและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ดังนั้น ทิศทางการพัฒนางานวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในไทยต่อจากนี้ คือ ควรรักษาจุดแข็งในการวิเคราะห์วรรณกรรมฝรั่งเศสโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลักสำคัญ รวมถึงการศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบ (วรรณกรรมไทยเปรียบเทียบกับวรรณกรรมฝรั่งเศส) ทั้งนี้ อาจน้อมนำระเบียบวิธีการวิจัยใหม่ ๆ ของประเทศฝรั่งเศสมาใช้เพื่อยกระดับงานวิจัยสู่นานาชาติ โดยการคัดเลือกตัวบทวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ นอกเหนือไปจากตัวบทวรรณกรรมฝรั่งเศสตามชนบท รวมถึงการศึกษาและการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์วรรณกรรมที่หลากหลายมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเปรียบเทียบบทความวิจัยด้านวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยและฝรั่งเศส ที่พบว่า มีหัวข้อวิจัยของวารสารฝรั่งเศสที่ยังไม่ปรากฏในผลงานของผู้วิจัยชาวไทย อาทิ การวิเคราะห์ทฤษฎีวรรณกรรม และประวัติวรรณคดีฝรั่งเศส รวมทั้งพิจารณาสาขาการวิจัยและแนวทางการศึกษาหัวข้อวิจัยต่าง ๆ เพิ่มเติมที่ยังไม่ปรากฏในงานวิจัยของประเทศไทย เช่น

1) สาขาการวิจัยด้านการวิเคราะห์วรรณกรรม การศึกษาประเภทของงานวรรณกรรม การศึกษาต้นฉบับลายมือเขียนของนักประพันธ์ การศึกษาลีลาการประพันธ์ การวิเคราะห์เชิงการประเมินคุณค่างานวรรณกรรม การศึกษารูปแบบการนำเสนองานวรรณกรรม

2) สาขาการวิจัยด้านวรรณคดีเปรียบเทียบ การศึกษาเปรียบเทียบแนว “ข้ามศาสตร์” หมายถึง การศึกษาวรรณกรรมฝรั่งเศสกับศาสตร์อื่น เช่น การเปรียบเทียบวรรณกรรมกับวิทยาศาสตร์ หรือการเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ เนื่องด้วยการทำวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศฝรั่งเศสมักดำเนินการในรูปแบบของหน่วยวิจัยเพื่อสร้างเครือข่ายนักวิจัย หรือจัดกิจกรรมกลุ่มเสวนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งร่วมกันศึกษาวิจัยประเด็นที่น่าสนใจ จึงอาจพิจารณานำแนวทางนี้มาปรับใช้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการศึกษาวรรณกรรมฝรั่งเศสในประเทศไทยต่อไปได้ รวมถึงการส่งเสริมการศึกษาวรรณกรรมภาษาฝรั่งเศสของกลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส (Francophonie) เป็นต้น

8. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ขยายขอบเขตการวิจัยให้กว้างขึ้น เช่น การสำรวจผลงานวิจัยประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากบทความในฐานข้อมูล TCI เพิ่มเติม อันได้แก่ หนังสือ ตำรา รายงานการวิจัย เป็นต้น รวมทั้งเพิ่มการเปรียบเทียบผลงานวิจัยของประเทศไทยกับประเทศในอาเซียน

(ASEAN) ผลงานวิจัยในกลุ่มประเทศผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศส (Francophonie) และศึกษาทิศทางและแนวโน้มของผลงานวิจัยของนักวิจัยชาวไทยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ

2) เพิ่มการวิเคราะห์และการสังเคราะห์งานวิจัยทางภาษาฝรั่งเศสด้านภาษาศาสตร์ ภาษาฝรั่งเศส การแปลภาษาฝรั่งเศส การสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสให้ครอบคลุมและลุ่มลึกมากขึ้นในด้านที่เกี่ยวกับบริบททางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางและความต้องการในการทำวิจัยแต่ละด้านของทั้งประเทศไทยและประเทศฝรั่งเศส เพื่อให้เห็นภาพรวมภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านภาษาฝรั่งเศส การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวรรณกรรมฝรั่งเศสชัดเจนมากยิ่งขึ้น

9. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “สำรวจภูมิทัศน์แห่งความรู้ด้านมนุษยศาสตร์ไทย (Surveying the Knowledge Landscapes of the Humanities in Thailand)” ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยหน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนากำลังคน และทุนด้านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม สัญญาเลขที่ B05F650028

เอกสารอ้างอิง

กันตพงศ์ จิตต์กล้า. (2563). สถานีรถไฟใต้ดินในปารีส : ชื่อและภาพสะท้อนความเป็นชาตินิยมของฝรั่งเศส. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 9(1), 212–238. <https://so03.tcithaijo.org/index.php/gshskku/article/view/243422>

กรรณิกา จรรย์แสง และคณะ. (2545). *สถานภาพเอกสารด้านฝรั่งเศส-ไทยศึกษาในประเทศไทยจนถึงปี พ.ศ. 2536* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชนิษฐา กองทิพย์ จารุพินทุโสภณ และสรพรเพชญ์ เกตตะพันธ์. (2565). การแปลบริบททางวัฒนธรรม กรณีศึกษาการแปลนวนิยายเรื่อง ไต้พัสตราภรณ์ของมาร์ค ล็องบรอง (หน้า 7–98). *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ*, 45(143), 73–89.

<https://so01.tcithaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/254168>

คณิงรต์ธน์ จันท์สุริยา. (2542). ตามรอย...ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 13(39), 117–120.

<https://so05.tcithaijo.org/index.php/DPUthiparithatJournal/article/view/245520>

- จิรวรรณ ขวากักดี. (2565). *บทแปลเรื่อง ขวนหนุ่มสาวคุยเรื่องไบเบิล* (หน้า 91–136) ของ ฌ็อง-หลุยส์ ซเลเกิล พร้อมบทวิเคราะห์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ (2556) หยื่อ: จากมาตามโบวารีถึงอีเรียม. *วารสารยุโรปศึกษา*, 21(1), 46–57.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jes/article/view/195612>
- จุฑามาส โพธิ์นิล. (2559). *ข้อเขียนที่เกี่ยวกับพิธีมงคลสมรสและมารยาทอื่นๆ จากธรรมเนียมสังคมของ บารอน สตาฟ: บทแปลและบัญชีศัพท์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิกานต์ วงศ์ปิยะ. (2556). การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 20(1), 133–152.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/54075>
- ชลธิชา ทิพย์ดวงตา, ศักดา สวาทะนันท์, นงลักษณ์ เขียนงาม และพรสวรรค์ เฟ่งพิศ. (2561). ผลการใช้เพลงภาษาฝรั่งเศสเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนประโยคความเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(1), 273–289.
<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/118410>
- ทิสวัศ ธำรงสานต์. (2560). *ตีความ เลียนแบบ และแปลงสารเจ้าชายน้อย: จากนวนิยายเชิงปรัชญาสู่แผ่นฟิล์ม*. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 24(1), 142–170.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/89921>
- ธวัช ปุณโณทก. (2538). *วิวัฒนาการหนังสือแบบเรียนภาษาไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีระ รุ่งธีระ. (2563). การศึกษาภาพรวมการวิจัยทางด้านการออกเสียงและการรับรู้เสียงภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนชาวไทย. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์*, 43(140), 144–160.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/243568>
- นิธิพงศ์ อภัย. (2564). *บทแปลเรื่อง “ความสัมพันธ์ฝรั่งเศสกับคาบสมุทรอินโดจีนในเชิงการเมืองและการค้าในช่วงศตวรรษที่ 17 (Les relations politiques et commerciales entre la France et la péninsule Indochinoise (XVIIe siècle))* ของ เฟรเดริก ม็องเซียง (หน้า 115–141) พร้อมบทวิเคราะห์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ดีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ป้อมเพชร ตาเน้งกร และสัญญาชัย สุลักษณ์นันท์. (2565). การศึกษาการแปลวิเศษณานุประโยคแบบโครงสร้างในภาษาฝรั่งเศสด้วยเครื่องมือแปลภาษา Google Translate. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ*, 45(143), 27–49.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/255341>

ราชบัณฑิตยสภา. (2561). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม ฉบับราชบัณฑิตยสภา (แก้ไขเพิ่มเติม) (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.*

โรงเรียนอัสสัมชัญ. (ม.ป.ป.). *ประวัติโรงเรียนอัสสัมชัญ ที่นี้มีประวัติศาสตร์.*

https://www.assumption.ac.th/about_history.html

วรุณี อุดมศิลป์. (2566). จาก “บริบท” สู่“ปริวรรต”: กรณีศึกษาบทกวี “พรุ้งนี้” ของโรแบร์ต เดสโนส. *วารสารอักษรศาสตร์*, 52(2), 31–44.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jletters/article/view/264110>

วรุณี ปัทมดงษ์. (2534). *สถานภาพการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย : บรรณทัศน์อันสังเขป* (รายงานการวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ โกศลฤทธิชัย. (2564). การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทย. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ*, 44(142), 82–118.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/249698>

วรรณชัย คำภีระ. (2562). การรับรู้หน่วยเสียง /g/ ในภาษาฝรั่งเศส : การศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างนิสิตที่มีกับไม่มีประสบการณ์การไปเรียนต่างประเทศ. *วารสารอักษรศาสตร์*, 48(2), 52–75. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jletters/article/view/232386>

ศิริมา ปุรินทราภิบาล และอรุณศรี ชาญสมุทร. (2559). ความต้องการและแนวโน้มการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน 14 จังหวัดภาคใต้. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ฯ*, 39(131), 32–47. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/139695>

ศิริมา ปุรินทราภิบาล. (2561ก). ปัญหาการออกเสียงสระนาสิกภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน 14 จังหวัดภาคใต้ ของประเทศไทย. *วารสารวิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 8(2), 172–194.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jis/article/view/146864>

ศิริมา ปุรินทราภิบาล. (2561ข). อิทธิพลของภาษาอังกฤษที่มีต่อการออกเสียงในภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน 14 จังหวัดภาคใต้. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 17(1), 143–156.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/oarit/article/view/137562>

- ศิวศิลป์ สิริจักรเศรฐ์. (2568). แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษา: ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2556). การศึกษาสภาพการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในประเทศไทยในรอบทศวรรษ. วารสารมนุษยศาสตร์, 20(2), 178–202.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/abc/article/view/53945>
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2564). การจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส: ทบทวน ทิศทาง ทำทนาย. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทิสรา โรจนอนันต์, สิริจิตต์ เดชอมรชัย, ชนยา ด้านสวัสดิ์, และเฟรเดริก คาราล. (2558). การสังเคราะห์องค์ความรู้งานวิจัยในรอบทศวรรษของสาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วารสารภาษาและภาษาศาสตร์, 34(1), 18–37. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/joling/article/view/118172>
- สัณชัย สลักษณานนท์ (2559). การเปรียบเทียบอรรถสละของภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยในประเด็นสรีรศาสตร์และสัทวิทยา. วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์, 39(132), 80–99.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/139678>
- สามาวดี ตรีกุล. (2556). การใช้ภาษาอังกฤษในเพลงฝรั่งเศส. วารสารยุโรปศึกษา, 21(1), 78–95.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jes/article/view/195761>
- อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์. (2531). สถานภาพการศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสในประเทศไทย : บรรณนิทัศน์สังเขป (รายงานการวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศร ธนะศิริกุล, อภิสิทธิ์ ธรรมทวีธิกุล. (2561). เสียงแปรในภาษาฝรั่งเศสของนักเรียนไทย. วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์, 41(135), 86–96.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/139542/103536>
- อังศุมารินทร์ ต่อมดวงแก้ว. (2558). วิสมาณยนามในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย; กรณีการนำมาใช้เชิงอุปลักษณ์. วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์, 38(130), 50–62.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/bulletinatpf/article/view/139729>
- อรุชา อรรถนัยกุล. (2563). บทแปลคำนำของมาร์แซล พรุสต์ (Marcel Proust) ในหนังสือ “อาเมียง ศิลาแห่งพระคริสตธรรม” (La Bible d'Amiens) พร้อมบทวิเคราะห์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Ajaneeyakul, U. & Carral, F. (2020) La Vierge dorée et la blanche épinede de John Ruskin à Marcel Proust. *Bulletin de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français sous le haut patronage de Son Altesse Royale la Princesse Maha Chakri Sirindhorn*, 43(139), 58–79. <https://doi.org/10.14456/bulletin-atpf.2020.3>
- Eiammongkhonsakun, S. (2019). Facteurs motivants pour la lecture des manuels de grammaire en milieu non scolaire: étude de cas des apprenants de l'Université Srinakharinwirot. *Bulletin de l'Association Thaïlandaise des Professeurs de Français sous le haut patronage de Son Altesse Royale la Princesse Maha Chakri Sirindhorn*, 42(138), 39–64. <https://doi.org/10.14456/bulletin-atpf.2019.7>
- Falardeau, É., & De Croix, S. (2023). Les études mixtes en didactique du français : Comment la combinaison des résultats quantitatifs et qualitatifs éclaire-t-elle nos objets de recherche ?. *Mesure et évaluation en éducation*, 46(1), 1–6. <https://doi.org/10.7202/1108125ar>
- Seleskovitch, D., & Lederer, M. (1993). *Interpréter pour traduire* (5e éd. revue et corrigée). Didier Érudition.
- Sukwichai, P. (2022). La Redéfinition des femmes dans l'optique des minorités : romans féminins français et britanniques au XIXe siècle. *Journal of Liberal Arts, Thammasat University*, 22(3), 571–589. <https://doi.org/10.14456/lartstu.2022.55>
- Thanangkorn, P. (2016). *La notation phonétique en lettres thaïes de la consonne /R/ du français standard; Phonetic transcription of the standard french /R/ consonant by the thai letters* [Master's thesis, Thammasat University]. TU Campus Repository. <https://doi.org/10.14457/TU.the.2015.1012>
- Treekul, S. (2013). *L'étude du franglais dans les chansons françaises* [Unpublished master's thesis], Thammasat University.